

Obraćenje u Bibliji

**Obratiti se, vratiti se –
osnovna tema Svetog pisma**

Dođi, Isuse naš

E Fism A H Cism H E

Do - đī, I - su - se, do - đī! Do - đī, I - su - se naš!

ECTS 3

četvrtkom u 10:15

FFRZ 004

Uvod u Bibliju

UP0060; ISVU: 23559

Opći uvod u Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta

Ljetni semestar ak. g. 2022./23.

amdg.ffrz.hr → nastava

Obraćenje u Bibliji

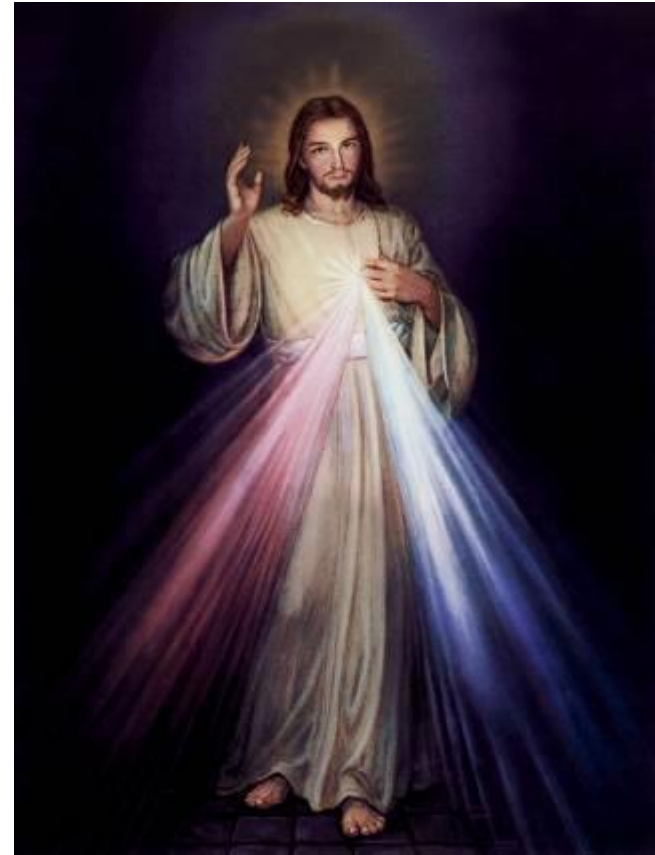

**Obratiti se, vratiti se –
osnovna tema Svetog pisma**

- ❑ **Izabrane slike:
Jakov (Post 35); Mojsije (Izl 34),
Ilija (1 Kr 19), Job (Job 42), Jona (Jon 4),
Zakej (Lk 19)**

Kristov prvi poziv

- μετανοεῖτε (Mt 4,17; Mk 1,15)
- grč. “Obratite se!” ⇔ vratite se
 - Nov pogled
 - Preko vlastitih granica
 - Na ono poslije
 - Samospoznaja (Lk 5,8):
- “Grešan sam čovjek”
 - Rasipni sin (Lk 15,7s)
- “Došao k sebi” – odlučio *vratiti se*.

Preokret sudbine

- **שוב** *šûb* – vratiti se
- **Kad te sve ovo pogodi, obratit ćeš se (Pnz 4,30)**
- **Prokletstva će יהוה svaliti na progonitelje, ti ćeš se vratiti i slušati njegov glas (Pnz 30,8)**
 - **Salomon (1 Kr 8,47-49):**
- **Ako se pokaju u ropstvu te se obrate k tebi svim srce i svom dušom, usliši ih**
- **Vratite se k meni i ja ću k vama (Zah 1,3; Mal 3,7)**

Praotac Jakov opet u domovini

Post 35,9-15

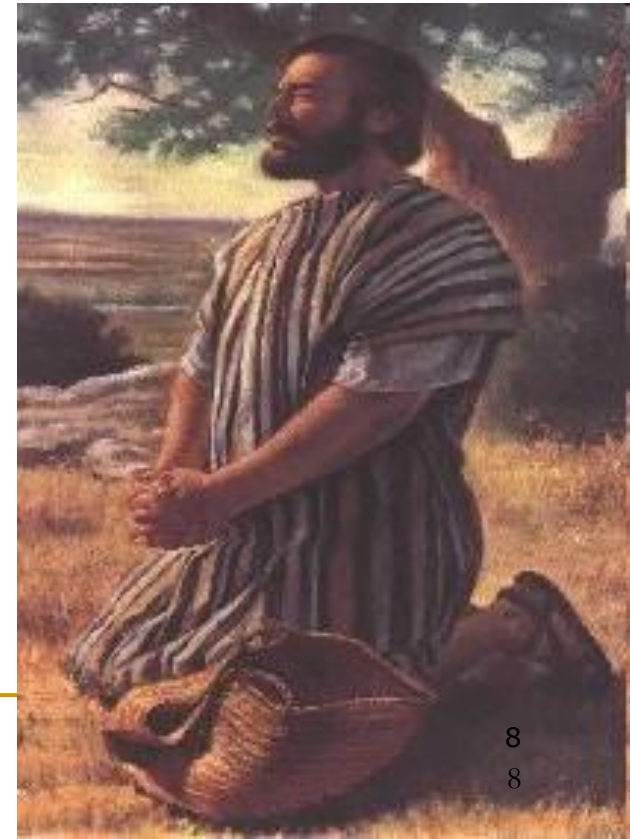
“doći k sebi”

**Vratiti se onamo
kamo pripadam**

Jakov – nov čovjek

- ❑ Sluša pra-zapovijed, blagoslov u Post **35,11**:
- “Budi plodan i rasti!” (usp. 1,28; 9,1; Iv 15,16)
 - ❑ Nov pristup objavi u **v11s**:
- mnoštvo (לְהָאֵל qāhāl) naroda, kraljevi (v11)
- zemlja (v12)
 - ❑ ⇔ kruha, ruha, siguran put (28,20)
- Ljevanica = pristanak (v14)
 - ❑ Zemlja Abrahamu i Izaku (v12)
 - ❑ Bog otaca – pomirenje
- *Jakov daje ime* (v15): Bet-El
 - ❑ Kome blagoslov u 47,7; 49,28?
- Faraonu (47,7), sinovima (49,28)

Povratak (35,1-8)

- Susret s Bogom u Post 35,1.9:
- Objavio se = Bog se “dao vidjeti”
 - Procjena Jakovljeva puta u **35,1.7**:
- Bijeg! (יהוה v1, Jakov v7),
“dan tjeskobe” (v3)
 - Jakov u domovini (Post 35,6)?
- “Betel” (usp. Post 28,19)
 - Tuđina (c29-31) i pomirenje (c33)
 - Čiji nalog za povratak **35,1**?
- sluša *Božji* glas: “Uziđi!” 35,1 (usp. 31,13; 32,10)
 - ⇔ 27,8.13.43
 - Majka: “Poslušaj moj glas!”
 - Umire majčina dadilja (**35,8**)

Ispunjen zavjet

- ❑ Bog ispunio (Post 35,3) iz 28,15?
- **Jakov: “Sa mnom na putu” 35,3 (31,5)**
 - ❑ “s tobom” (28,15) ⇔ “ako” (v20)
 - ❑ Gospodar na čelu zajednice (35,2.6)
 - ❑ Jakovljeva obitelj: “dom” (v2), “puk” (v6)
 - ❑ *Zapovijed u 35,2:*
- **“odbacite tuđe bogove” (v2) (A)**
 - ❑ *Koju zapovijed iz v1 Jakov izvršava u v7?*
- **Gradi žrtvenik (v7) (B)**
 - ❑ “načini žrtvenik!” (v1)
- **Ispunja zavjet iz Post 28,20s (A+B)**
 - ❑ “יהוה će biti moj Bog”

Nova objava (35,9-15)

- Što Bog potvrđuje u Post 35,9.10?
- Blagoslov (v9 usp. 32,29) ← *stvaranje*
 - Ne prijevarom (Post 27), ni bitkom (Post 32)
- Novo ime (v10 usp. 32,30) ← *stvaranje*
 - יִשְׂרָאֵל *jiśra'el* “borit će se Bog” (usp. 32,29)
 - “Kako ti je ime?” (32,28)
 - ⇔ “Ja sam Ezav” (27,19 usp. v24)
- Bog otkriva ime: El Šadaj (35,11)
 - “Bog Svesilni” (KS), “Svemoćni” (Š.)
 - Značenje kod Jakova (usp. 32,20)?
 - ⇔ Ne smiješ pitati za ime? (32,20)
- *ima moć okrenuti na dobro*

ברכי נפשי את יהוה

barahi nafši et Adonaj (Ps 103)

melodija: donje note

[ba - ra - hi naf - ši et A - do - naj,

ba - ra - hi naf - ši et A - do - naj!]

**Blagoslivljaj, dušo moja,
Blagoslivljaj Gospodina!**

Mojsijevo obraćenje

**Iskusni izbavitelj
naroda u Božjoj školi
(Izl 34,5–9)**

Božje milosrđe (formula)

- *Nalog Mojsiju u 34,2?*
- **Popni se na brdo (Izl 34,2); sam (v3)**
 - **Oblak (5); 40 dana posta (34,28⇔24,18)**
 - *Definicija imena יהוה u 34,6? Tko govori?*
- **Milosrdan (רחם *raḥam*), milostiv (חנן *ḥanan*), duga daha, bogat privrženostu (חסד *ḥésed*) i pouzdanošću (34,6) = revan (v14)**
 - “milostiv sam kome sam milostiv (רחם *raḥam*), smilovat ću se kome ću se smilovati” (חנן *ḥanan* 33,19)
- **Čuva privrženost (חסד *ḥésed*) tisućama, brine se za krivnju (34,7)**
 - **Nosi (=oprašta) krivnju, prijestup, grijeh (7)**

Pouka Mojsiju

- **Objavi mi svoje putove! (Izl 33,13)**
 - *Mojsijev postupak u 32,19; 34,2?*
- **razbio ploče! (32,19; 34,2)**
 - **Razbjesnio se (32,19.22 ⇔ 10.11.12)**
 - *Po čijem nalogu kazna u 32,28?*
 - “po Mojsijevoj riječi” (KS: nalog; Š. zapovijed)
- *Najavljene restrikcije u 33,22s:*
 - **Pukotina u stijeni (33,22)**
 - **Ruka koja pokriva (22s)**
 - **Pogled sleđa (v23) ⇔ sve izostavljene, nema ih**
- **Bog se “spustio” (רָדַד *jarad* 34,5 usp. 3,8)**

Plodovi

- *Mojsijeva reakcija u Izl 34,8?*
- “Smjesta pade na zemlju i pokloni se”
 - Od fasciniranosti do spoznaje
- Molitva u 34,9 (usp. 33,3; 32,30):
 - “pođi” (34,9) ⇔ “neću poći” (33,3)
 - “ako sam *ja* stekao milost, onda pođi sa svima *nama*” (34,9)
 - “Oprosti nam *naše* grijehе, *naše* opačine” (34,9) ⇔ “**V**AŠ grijeh” (32,30)
 - *Trajni plodovi u 34,28; 29s.35?*
- Nove ploče saveza (34,28)
- Koža na licu sjaji (34,29s.35)

*Pokaži
pravo lice!*

Prorok Ilija pred svojim Gospodinom

1 Kr 19,9-14 u kontekstu

Susret izbliza

- Kako se Bog objavio Iliji (1 Kr 19,12)?
- Mir Božji, blagost, nježan šapat (19,12)
 - Ne vihor, ni potres (11), ni vatra (12)
 - Božja metoda: sam pokazuje pravo lice, iskustvena objava
- Dio dijaloga – A) pitanje (1 Kr 19,9.13):
- “Što ćeš ovdje”? 2x (9.13)
 - usp. Gdje si? (Post 3,9)
- B) Odgovor (1 Kr 19,10.14):
- Ilija veoma revan (10.14)
- Jedini prorok (10.14)

Na Božjoj gori

- Ilija popravio oltar (1 Kr 18,30)
- Dokazao Božji autoritet (18,36)
- Najavio kraj suše (18,44)
- “Traže moj život” (19,10.14)
 - Kraljica Izebela (19,2)
 - ⇔ Uskrisio dječaka (17,23)
- Dvostruka revnost (𐤒𐤓𐤕 *qinne* ' 19,10.14)?
 - Božja (Izl 20,5; 34,14)!!
- Kiša (18,1) ⇔ oganj s neba (38)
- Jedini? ⇔ 100 spašenih (18,4.13), 2 u c20 i Mihej (c22)
- Zastire lice, “čuva leđa” (19,13)
 - Ponavlja odgovor (19,10.14)

Plodna Božja pedagogija

- ❑ Kamo treba Ilija (1 Kr 19,11); kamo je došao (v13)?
- Stani *u goru...* (19,11) ⇔ na ulazu u pećinu (13)
 - ❑ Novo, drukčije Božje pitanje u v13
 - ❑ Božja zapovijed u 19,15:
- Vрати se = obrati se (שוב *šûb* v15)
 - ❑ ⇔ Dosta (je) sada! (19,4)
- Povučен na gori
- *uznesen* (לקח *lāqah* 2 Kr 2,9s)
 - ❑ kao Henok u Post 5,24
 - ❑ Glasnik Dana (Mal 3,23)
- U razgovoru s Kristom

Jobova utjeha

Job 42

Leon Bonnat, Job The Lilith Gallery of
Toronto

Jobova utjeha

- Osjećaj u 42,6?
- “Kajem se” (?)
- **נחם** *niham* ražaliti se – utjeha?
 - Usp. 2,11; 7,13; 16,2; 21,34; 29,25; 42,11:
- prijatelji žele utješiti Joba (2,11)
- nadao se utjehi od ležaja (7,13)
- prijatelji ga ne mogu utješiti (16,2; 21,34)
- bio je drugima utjeha (29,25)
- rodbina naknadno tješi (42,11)
 - Ukupno 7x

Jan Lievens, Job on the Dunghill, 1631

Jobovo oko

- עיני 'ênî “**moje oko (oči)**”
16,20 ⇔ 42,5
 - pred Bogom sa suzama (16,20)
 - Š., KS: “suze moje”
 - sada ga vidi (42,5)
- Moje oko + ראה ra'â “**vidjeti**”:
 - Čežnja u 19,27?
- “Njega ću gledati, svojim očima...”
 - Ostvarenje u 42,5?
- “sada te oko moje vidi” (42,5) ⇔ do sada “čuo”

Konačan odgovor

- Epilog u 42,10-17:
- vanjski preokret (42,10):
- **שוב שבו** *šub š'ebut*
“preokrenuti sudbinu”
 - povijesno iskustvo Izraela:
usp. Jr 29,14; 30,18; 32,44;
33,7.11.26; 49,6.39
 - Koliko dugo Job živi (42,16)?
- 140 godina (42,16)
 - U kakvom je stanju Job u 42,6?
- još uvijek u prahu i pepelu
 - Na kojoj je “pozornici” Job od 38,1?
- nebesko vijeće, gornja pozornica

Druga molitva proroka Jone

**Liječenje proročke depresije
u Jon 4**

Otvoren razgovor

- ❑ Druga *molitva* (4,2 ← 2,2)
- Negativni radikalizam (4,3.8):
- “Smrt je bolja!”
- Bog oba puta reagira (4,4.9):
- “Čini li ti ljutnja dobro?”
 - ❑ Obje strane govore
- Iskustvena komunikacija:
 - ❑ srdžba (4,1)
 - ❑ Hlad → radost (6)
 - ❑ sunce, užaren vjetar (8) → srdžba (9)

Jona poznaje Zakon (4,2)

- יהוה = milosrdan, milostiv, spor na srdžbu, bogat dobrotom
 - Objava Mojsiju u Izl 34,6
 - Jona dodaje (4,2):
- *sažaljenje nad zlom רעה ra'â*
 - Kod Ninive (רעה 3,10)
 - Zahvatilo Jonu (רעה 4,1)
 - Gospodin liječi (רעה 4,6)
- Sam iskusio spasenje (2,10s):
- “Gospodinu pripada spasenje” (v10)
- Riba ga izbacila na kopno (v11)

Pouka proroku

- ❑ *Kako Jona odgovara na pitanje o emociji (4,4s)?*
- **Napušta dijalog (4,5)**
 - ❑ *Zlorabi sjenicu (4,5)*
 - ❑ **Razumljiva emocija prema Asiriji**
 - ❑ *Na početku realno o sebi (4,2s):*
- **“Htio sam pobjeći” (2), “uzmi život moj” (3)**
 - ❑ *Na kraju prvi govor koji sluša (4,10s)*
- **Razlika: bršljan ⇔ stotinu tisuća ljudi**
- **Postao slušatelj?**
- **Veći trud Božji nego s mornarima, kraljem i gradom**

Obraćenje – spasonosan susret s Kristom

**Zakej postaje novi čovjek
(Lk 19,1-10)**

Dobrostojeći administrativac

- Jerihon prvi osvojeni grad (usp. Jš 2.6)
- Zakejeva služba (Lk 19,2):
- Nad-carinik (*ἀρχιτελώνες*)
 - Nasuprot mnoštvu (*ὄχλος* v3)
- Stas: *μικρός mikros* (v3)
- niska stasa (KS) maloga rasta (Š)
 - Bogat (v2) – nije mu dovoljno
 - Kakav je Zakej (v7.10)?
- svi: “grješnik” (v7)
- Isus: “izgubljen” = “propao” (*ἀπόλλυμι* v10)
- Zakejev postupak u v4?
- Točno proračunao put – dovitljiv (v4)
- Uglednik *trči*, *penje se na drvo* (v4)

Pred Kristovim pogledom

- Tko koga gleda (Lk 19,5)?
- Neproračunat Isusov pogled (v5)
- + poziv imenom (v5)
 - ne samo imenom u Pismu (v1.8)
 - *Sveto traženje Zakejevo u v3:*
- 1) želio *vidjeti* Isusa tko je ($\zeta\eta\tau\acute{\epsilon}\omega$ “tražio”)
 - ⇔ *Posjet iznad očekivanja* (v5)
- $\delta\epsilon\acute{\iota}$ “treba” (v5) = Očeva volja
 - *Isusovo traženje* u v10:
- 2) traži izgubljeno ($\zeta\eta\tau\acute{\epsilon}\omega$ v10)
 - *Dvostruko traženje* (v3.10)

Djela govore

- ❑ Kakav je Zakej (Lk 19,5s)?
- “brzo siđi!” (v5)
 - “brzo siđe” (v6)
 - ❑ = poslušān
 - ❑ Prema Kristu (v6.8)?
- “Prima ga sav radostan” (v6)
- “Gospodine!” (v8)
 - ❑ = κύριος יהוה (v8)
 - ❑ = gostoljubiv,
priznaje autoritet
- ❑ Vlastita odluka u v8?
- “polovicu dajem siromasima” (v8)
 - ❑ = velikodušan

Zacchaeus In The Sycamore Tree by William Hole

Abrahamov sin

- Je li bio prevarant (Lk 19,8)?
- “εἴ – ako” (v8)
 - = živa savjest
- Vraća četverostruko (v8)
 - 2x više od propisa (Izl 22,3.6.8)
 - Susret s Kristom vodi u susret bližnjemu
- Ne otpisan, nego Božji
- Abrahamov sin: Izak (v9)
 - *Izgubljeni* je spašen
 - Među Abrahamovom djecom
- Tko je došao?
- “Spasenje došlo u kuću” (v9)
- = Isus došao (v5)

